

Grøn vækst med grønne midler

Af Jesper Mørkenborg Kjær, marketingansvarlig i Folkesparekassen

Carsten studerer forsøgsplanterne sammen med seniorforsker og projektleder Karen K Petersen

Økologi er for mange en vigtig brik i omstillingen til et mere bæredygtigt samfund. Men der er også holdninger, der peger i en anden retning. Et af argumenterne mod en omlægning til økologisk landbrug er, at udbyttet typisk er lavere end ved konventionelt landbrug, og at der derfor skal anvendes meget større arealer til at få samme mængde fødevarer. Med et hastigt stigende befolkningstal bliver der mange flere munde at mætte fremover. Økologi kan derfor – i modstandernes øjne – ligefrem blive en trussel for naturen, fordi vi i fremtiden vil være nødt til at ind-

drage store naturarealer, herunder regnskove, for at få nok plads til at dyrke tilstrækkeligt med afgrøder.

Rundt omkring findes der øko-pionerer, som arbejder ihærdigt for at gøre argumenterne til skamme. En af dem er Carsten Jacobsen, der bor sammen med Lene på sit økologiske deltidslandbrug lidt nord for Silkeborg. Carsten har været en trofast kunde i Folkesparekassen gennem 20 år, efter at broren i sin tid ledte ham på sporet af det bæredygtige pengeinstitut. Han er uddan-

net landbrugstekniker og humanøkonom og begyndte sin karriere som konsulent i det konventionelle landbrug for snart 30 år siden. I sit arbejde så han hurtigt problemerne for økologien med konventionel gødning og begyndte at interessere sig mere indgående for at udvikle alternative gødningsmidler, som kunne gøre økologisk landbrug mere effektivt.

Udover en stor viden om landbrug og økologi, har Carsten Jacobsen også altid haft en særlig interesse for teknik og kemi. Denne unikke kombination af kompetencer har banet vejen for virksomheden GreenF. Med den har han gang i et stort projekt i samarbejde med forskere på Aarhus Universitet og med millionstøtte fra GUDP (Grønt Udviklings- og DemonstrationsProgram). Et projekt, der kan få enorm betydning for den måde, vi driver jordbrug i fremtiden.

Effektiv gødning med Ø-mærke

GreenF udvikler og fremstiller flydende økologisk gødning på et produktionsanlæg, som Carsten selv har konstrueret i samarbejde med en lokal maskinsmed. Her bliver kvælstof og kulstof i blandt andet hestebønner omdannet til økologisk gødning eller protein, der hældes i dunke og palletanke. Gødningen producerer Carsten primært på basis af efterafgrøder, som han selv dyrker på sine marker.

En af fordelene ved den flydende gødning er, at avlerne kan gøde præcist, når behovet er der. Det er ressourcebesparende og giver samtidig højere udbytter i forhold til den faste gødning, som økologer traditionelt indarbejder i jorden, inden de sår eller planter.

Samtidig er gødningen effektiv! De seneste resultater fra Aarhus Universitet viser endda, at målene om at komme over udbyttet fra kunstgødning er ved at blive nået. Det er faktisk noget af en sensation, og når testresultaterne bliver videreført til færdige gødningsprodukter, kan også de konventionelle avlere have gavn af at gøde økologisk - vel at mærke uden at give afkald på deres udbytte.

Ikke mindst i de økologiske væksthuse har man i dag stor glæde af den effektive gødning, og det er også hertil, Carsten Jacobsen indtil videre afsætter den. Derudover er han begyndt at sælge dunke med økologisk have- og blomstergødning samt biologisk sneglemiddel og toilettrens til private via planteskoler og gårdbutikker.

Ekstra vækstsæson gør forskellen

Det er meget almindeligt at så en efterafgrøde for at holde på næringsstofferne i jorden, når hovedafgrøden er høstet. Den bliver nedmuldet som grøngødning til den kommende sæson og sjældent samlet op, for den har som regel ingen salgsværdi. I bedste fald bliver den udnyttet til foder.

Carsten Jacobsen har videreudviklet på idéen og 'opfundet' en ekstra vækstsæson, hvor han bruger en kraftigt voksende efterafgrøde, der giver stort udbytte. Den kan han anvende i sit anlæg til fremstilling af gødning, uden det går ud over hovedafgrøden, som for eksempel kan være havre. På den måde giver det god mening at dyrke afgrøder til gødning og ikke kun til fødevarer. Gødningen lavet på hestebønner har han i øvrigt taget patent på.

"Vi dyrker den første kornafgrøde på en måde, så den tillader 2. vækstsæsons-afgrøden gode vækstbetingelser uden at genere kornets vækst," fortæller Carsten Jacobsen. "Kornafgrøden sættes med meget stor rækkeafstand, så det er muligt at køre i kornet med traktor, selvom kornet er 60-70 cm højt. Efterafgrøden sår vi den 15. juni, halvanden måned før kornet er modent. På den måde kan vi vælge en efterafgrøde, som normalt vil være alt for kraftigvoksende i forhold til kornet."

Når efterafgrøden bliver sået så sent, kan der radrenses for ukrudt flere gange forinden. Radrenserens arbejde i jorden frigiver samtidig flere næringsstoffer. Den store rækkeafstand har også den betydningsfulde effekt, at hovedafgrøden bedre kan klare sig igennem perioder med forårstørke. Metoden har bevirket, at Carsten kan opnå mindst det samme udbytte i kornet i forhold til almindelig rækkeafstand. Samlet set giver hovedafgrøden og efterafgrøden op til 50 % større udbytte målt i kg tørstof sammenlignet med konventionel dyrkning.

Økologi uden kompromis

Hvad er så perspektiverne for GreenFs økologiske gødning? Det er svært at spå om, men med de gode forskningsresultater fra Aarhus Universitet tegner det lyst, og udviklingsarbejdet fortsætter. Den økologiske gødning koster ikke mere at gøde med end alternativerne men er mindst lige så effektiv. Og når dyrkningen af de afgrøder, der anvendes til fremstillingen, tilmed ikke behøver at tage pladsen fra de egentlige afgrøder, må det være svært at bevare pessimismen. Selv for de mest indædte økomodstandere.

Grønt Udviklings- og DemonstrationsProgram (GUDP)

GUDP er en moderne erhvervsstøtteordning, der skal løse nogle af de vigtigste udfordringer for fødevarerhvervet og hele samfundet. Udfordringerne er at skabe en større bæredygtighed og samtidig løse nogle af de klima- og miljømæssige problemer, samfundet står overfor - samtidig med, at økonomien hele tiden forbedres, så fødevarersektoren fortsat kan skabe vækst i Danmark og sikre arbejdspladser.

Det er NaturErhvervstyrelsen, der yder støtten. NaturErhvervstyrelsen er en styrelse under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Styrelsen har ansvaret for ministeriets erhvervs- og miljøpolitik.

Det er meget almindeligt at så en efterafgrøde for at holde på næringsstofferne i jorden, når hovedafgrøden er høstet. Den bliver nedmuldet som grøngødning til den kommende sæson og sjældent samlet op, for den har som regel ingen salgsværdi. I bedste fald bliver den udnyttet til foder.

